

VALTION MAATALOUS-METSÄTIETEELLINEN TOIMIKUNTA JA METSÄNTUTKIMUS

PÄIVIÖ RIIHINEN

SUMMARY:
FORESTRY RESEARCH AND THE STATE COMMISSION
OF AGRICULTURE AND FORESTRY

Vuonna 1961 perustetuista valtion tieteellisistä toimikunnista maatalous-metsätieteellinen toimikunta rahoittaa ja valvoo sen toimialaan kuuluvien vanhempien ja nuorempien tutkijoiden, tutkimusassistenttien ja tutkimusstipendiaattien toimintaa. Lisäksi se myöntää vuosittain tarkoitukseen varatuista määrärahoista apurahoja vuonna 1961 annetussa asetuksessa (402/1961) määriteltyihin tarkoituksiin sekä pyrkii kehittämään alansa kuuluvaa tutkimusta mainitun asetuksen edellyttämällä tavalla.

Tiede ja tutkimus ovat eräässä mielessä vanhoillisimpia inhimillisen toiminnan aloja. Näennäistä syvämielteisyyttä osoittava sanonta, että tieteellä ei saa olla käytännöllisiä päämääriä, osoittaa uskollisuutta kauan sitten omaksutulle arvokäsitykselle. Niiden keinojen selvittämistä, joilla päästään arvoarvostelmien luonteesiin tavoitteisiin, ei vielä kukaan aina hyväksytty tieteiden tehtäväksi. Tällöin keinojen tutkiminen kenties harhaan johtavasti sekoitetaan itse arvoarvostelmien lausumiseen — tavoitteiden asettamiseen — ja ollaan siten kielteisiä ylipäänsä käytäntöä palvelevalla tutkimuksella. Etenkin länsimaisella ajattelulla ominaisten ihmisen hyvinvointitavoitteiden astuttua esiin yhä laajenevalla rintamalla tieteen arvofilosofiassa on ilmeisesti tapahtumassa muutos: tieteenharjoittamisen tarkoituksenmukaisuutta harkitaan uudelleen ja sille etsitään järjestyneitä muotoja. Kehitys näyttää kulkevan entistä määrätietoemmin kohti *tiedepolitiikkaa*. Suomessa tästä osoituksena voisi pitää esimerkiksi opetusministeriön korkeakoulu- ja tiedeosaston perustamista.

Tiedepolitiikan harjoittamisen ongelmana voidaan vieläkin pitää vaikeutta asettaa tutkimukselle määrällisesti ilmaistavia tavoitteita, etenkin sitä, missä suhteessa tulisi olla käytännöllisistä tavoitteista vapaata perustutkimusta ja suoranaisemmin ihmisten hyvinvointia palvelevaa tieteellistä selvitystyötä. Yliopistoissa nämä kaksi — ei välttämättä toisilleen vastakkaisia — näkökohtaa kamppailevat esimerkiksi uusia virkoja perustettaessa. Eri näkökohtien muodollisen tasa-arvoisuuden kumoavat tällöin ennestään niitä edustavat voimasuhteet: kunkin tieteenalan äänestyspariteetti. Sama piirre toistuu tutkimusapurahojen jakoperusteissa: pienen tiedekunnan osuus on pieni riippumatta sen tutkimuksen merkityksestä luotaessa sitä hyvinvointia, josta muu tutkimus aikanaan pääsee osalliseksi. Tämä pätee metsäntutkimukseen yleensäkin; sen kan-

santaloudellinen merkitys sivuutetaan sen tutkimustarpeita harkittaessa. Toisaalta valtion rahoittamaa tutkimustoimintaa tarkasteltaessa on huomattava, että valtio pyrkii apurahojen jaossa muistamaan myös niitä aloja, joilla ei ole mahdollisuutta saada apurahoja yksityisistä rahastoista.

Valtion tieteellisten toimikuntien tehtävät määrittelee edellä mainitun asetuksen toinen pykälä. Sen mukaan toimikuntien tehtävänä on 1) edistää alalla suoritettavaa tutkimustyötä ja kiinnittää tällöin erityistä huomiota tutkimustyön suunnitelmallisuuteen; 2) toimia valtion viranomaisen asiantuntijaelimissä alansa tieteellisissä kysymyksissä sekä 3) edistää eri tieteenalojen ja niillä toimivien tutkimuslaitosten ja toimikuntien välistä yhteistyötä. — Asetus mainitsee kahdeksan eri keinoa, joilla toimikuntien tulisi pyrkiä mainittuihin päämääriin.

Kun asetuksen henki edellyttää toimikuntien edistävän alalla suoritettavaa tutkimustyötä, on kenties aiheellista herättää kysymys, miten »edistävää» toimikunnan tukema metsäntutkimus on ollut. Tätä on vaikea mitata muutoin kuin käytettävissä olevin konkreettisin suurein: myönnettyjen apurahojen määrillä ja toimikunnan rahoittamien tutkijoiden lukumäärillä. Käytettävien mittareiden heikkoudeksi on tällöin tunnustettava ainakin se, että ne eivät ota huomioon tutkimuksen kvalitatiivisia muutoksia, kuten esimerkiksi tutkimusmenetelmien tehokkuuden lisäystä.

Taulukko 1. Valtion maatalous-metsätieteellisen toimikunnan metsäntutkimukseen vuosina 1962—1969 myöntämät apurahat.

Vuosi	Apurahojen nimellisarvo, mk.	Virkamiesten palkkaindeksi, 1964 = 100	Apurahojen reaaliarvo, mk.	Apurahojen reaaliarvon indeksi, 1964 = 100
1962	115 000	80	143 750	147
1963	93 000	90	103 333	105
1964	98 000	100	98 000	100
1965	110 000	107	102 804	105
1966	184 500	118	156 356	160
1967	185 500	128	144 922	148
1968	185 500	158	117 406	120
1969	195 450	•	•	•

Taulukkoon 1 on koottu maatalous-metsätieteellisen toimikunnan vuodesta 1962 vuoteen 1969 metsäntutkimukseen myöntämien apurahojen määrät. Kun pääosa näistä varoista on käytetty tutkimusapulaisten palkkaukseen, on apurahojen vuosittaiset nimellismäärät deflatoitu Tilastollisesta päätoimistosta saadulla virkamiespalkkojen indeksillä (sisältää myös palkkaluokkiin sijoittelun tarkistukset, ns. kuoppakorotukset), joka vuosina 1962—64 käsittää palkkaluokat A 21 — A 28 ja siitä eteenpäin palkkaluokat A 23 — A 30. Käytetty indeksi korostanee tässä tarkoituksessaan tutkimusapulaisia paremmin palkattujen palkkoja, joten apurahojen reaaliarvo on saattanut laskea jonkin verran loivemmin kuin taulukko 1 pyrkii esittämään. Kuitenkin on pantava merkille,

että apurahojen reaaliarvoissa ei ole tapahtunut pääsuuntaista lisäystä. Tarkastellun jakson alkupuolella metsäntutkijoiden käytössä oli ns. Amerikan markkatilein varoja, joten toimikunnan apurahoja anottiin vähemmän. Vuodesta 1966 lähtien myönnettyjen apurahojen reaaliarvo on laskenut. Taulukosta puuttuva vuoden 1969 reaaliarvo tulee olemaan kenties n. 5 % pienempi kuin vuoden 1968.

Toimikunta on varsinaisten apurahojen jakamisen lisäksi tehnyt valtioneuvoston puolesta vuonna 1967 sopimuksen metsänparannusten edullisuutta käsittelevästä tutkimuksesta kolmimiehen tutkijaryhmän kanssa. Tähän tarkoitukseen on myönnetty seuraavat määrärahat:

1967	130 000 mk
1968	147 470 »
1969	155 690 »

Metsäntutkimuksen rahoituksen huomattavaa lisäystä maatalous-metsätieteellisen toimikunnan varoista on tuskin lähiaikoina odotettavissa. Tähän ei ole syynä yksin käytettävissä olevien varojen niukkuus, vaan myös se, että lukumääräisesti suhteellisen harvojen ja suppeiden metsäntutkimuselinten ja siten tutkijain paino apurahojen jaossa voi ylipäänsä johtaa pienehköön kokonaisuuteen. Tutkijaksi ei yleensä antauduta sen odotuksen vallassa, että jokin rahasto satunnaisin apurahoin turvaisi tutkijan tulevaisuuden. Henkilökohtaiset apurahat ovat sitä paitsi poikkeustapauksia. Tämän vuoksi ensimmäinen askel metsäntutkimuksen laajentamisessa on uusien vakanssien perustaminen olemassaoleviin laitoksiin.

Toimikunnalla on palveluksessaan kolmivuotiskaudeksi kerrallaan nimitettyjä vanhempia ja nuorempia tutkijoita ja tutkimusassistentteja sekä vuodesta 1965 alkaen vuodeksi kerrallaan nimitettäviä tutkimusstipendiaatteja. Näiden metsäntutkimusta harjoittavien tutkijain lukumäärä on vaihdellut taulukon 2 osoittamalla tavalla.

Taulukko 2. Valtion maatalous-metsätieteellisen toimikunnan palkkaamat metsätieteilä edustavat vanhemmat ja nuoremmat tutkijat, tutkimusassistentit ja tutkimusstipendiaatit vuosina 1962—1968.

Vuosi	Vanhemmat tutkijat	Nuoremmat tutkijat	Tutkimus-assistentit	Tutkimusstipendiaatit
	Kpl			
1962	—	1	3	•
1963	1	3	4	•
1964	1	1	5	•
1965	2	2	3	3
1966	2	2	4	3
1967	2	2	3	3
1968	2	2	4	3

Taulukosta 2 huomataan, että vuodesta 1965 lähtien on 10—11 muodollisilta pätevyysvaatimuksiltaan eriasteista tutkijaa saanut tilaisuuden toimikun-

nan rahoittamina päätoimisesti omistautua metsäntutkimukseen. Ymmärtääkseni tämä on se linja valtion tieteellisten toimikuntien työssä, jota tulisi pyrkiä edelleen kehittämään — silti unohtamatta apurahojen lisäämisen tarvetta.

Kun metsäntutkimus monista vastuksista huolimatta on laajentunut myös sillä rintamalla, joka julkaisee tutkimusraporttinsa Suomen Metsätieteellisen Seuran julkaisusarjoissa, on julkaisujen kustantaminen muodostunut entistä suuremmaksi ongelmaksi. Maatalous-metsätieteellisen toimikunnan osuus tutkimuksen volyymin lisäyksessä on huomattava. Kuitenkaan eivät Suomen Metsätieteellisen Seuran painatusvarat ole kohonneet viime aikoina mainittavasti. Kun valtion tieteellisistä toimikunnista annettu asetus mainitsee tieteellisen julkaisu toiminnan kehittämisen yhtenä niistä keinoista, joilla pyritään asetettuihin päämääriin, on luonnollista, että tieteellisten toimikuntien tulisi jollakin tavoin pyrkiä tasapainottamaan mahdollisten julkaisujen määrää ja niiden painatukseen tarvittavia varoja.

Suomessa ilmeisesti tieteellisten julkaisujen kokoonpanossa kuljetaan jonkin verran vanhentuneita latuja. Julkaisujen sivumäärää saatetaan pyrkiä kasvattamaan viranhakemiseen tähtäävänä näennäismeriittinä tai se tehdään tehokkaan kirjoittamisen taidon puutteessa. Kirjallisuuden tuntemusta osoittavat, joskus irrallisilta tuntuvat referoinnit korvaavat vaivalloisesti tutkimuksessa tarvittavan teoreettisen viitekehysten tai hypoteesien valintaa pohtivan osan. Tutkimusongelman selkiintymättömyys ennen käsikirjoitusvaihetta saattaa muuttaa käsikirjoituksen kronologiaksi tutkijan tekemistä virheistä, kun sen varsinainen tarkoitus on esittää lukijalle erään ongelman looginen käsittely. Hieman suuremmalla vaivannäöllä päästään lyhyempiin ja parempiin käsikirjoituksiin. Siten myös säästetään painatusvaroja ja lukijan ponnistuksia.

Täten tuskin kuitenkaan välttytään tosiasialta, että painatusvarat ovat liian pienet. Valitettavasti maatalous-metsätieteellinen toimikunta ei voi ajatella erilliskäsitteitä sen piirissä syntyneen tukalan julkaisu tilanteen auttamiseksi. Asia on luonteeltaan sellainen, että siihen kaivataan kiireisesti tieteellisten toimikuntien neuvottelukunnan toimenpiteitä. En pidä tässä vaiheessa aiheellisena pohtia mahdollisia konkreettisia ratkaisuja.

*SUMMARY:
FORESTRY RESEARCH AND THE STATE COMMISSION OF AGRICULTURE AND FORESTRY*

The special act passed in 1961 provides for the tasks of the State Commission of Agriculture and Forestry. This Commission finances and supervises the activities of the research workers employed by the Commission. In addition, it gives special grants for specified purposes and endeavours to promote progress in research in accordance with the above-mentioned act.

Despite the formal requirement for progress, the real value of the grants given to forestry research does not exhibit a rising trend. There seems to be a need for increasing funds for both research and publishing purposes.